

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової
роботи Західноукраїнського
національного університету
Микола ДИВАК
2026 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Харківського Богдана Васильовича
на тему
«Екологічна трансформація енергетичного ринку ЄС
в умовах глобальних викликів»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 29 – Міжнародні відносини
за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини**

Витяг

із протоколу засідання фахового семінару
кафедри міжнародних економічних відносин
від 15 квітня 2026 р., протокол № 1

ПРИСУТНІ: Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, д. е. н., професор Зварич Р. Є. (науковий керівник, гарант ОНП); директор навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури, д. е. н., професор Брич В. Я.; заступник директора навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури, д. е. н., Борисяк О. В.; професор кафедри міжнародних економічних відносин, д. е. н., професор Сохацька О. М.; заступник директора навчально-наукового інституту міжнародних відносин ім. Б. Д. Гаврилишина, доцент кафедри міжнародних економічних відносин к. е. н., доцент Живко М. А.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Бучинська Т. В.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Баглей Р. Р.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. філ. н., доцент Батрин Н. В.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. філ. н., доцент Вергун Л. І.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Болквадзе Н. І.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Мигаль О. Ф.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, доцент Братко О. С.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Войтенко О. М.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Гомотюк В. О.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Дем'янюк О. Б.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент

Длугопольська Т. І.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, PhD,
 доцент Луців Р. С.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, PhD,
 доцент Сохацький О. Ю.; викладач кафедри міжнародних економічних відносин
 Мазур Н. С.; здобувач Харковський Б. В.

Із присутніх 4 докторів економічних наук, 4 – фахівці за профілем поданої на розгляд дисертації.

Голова фахового семінару – доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Бучинська Тетяна Володимирівна.

Науковий керівник: завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, д. е. н., професор Зварич Роман Євгенович.

Рецензенти: заступник директора навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури, д. е. н., Борисяк Олена Володимирівна; заступник директора навчально-наукового інституту міжнародних відносин ім. Б. Д. Гаврилишина, к. е. н., доцент Живко Максим Андрійович.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційної роботи здобувача
 Харковського Богдана Васильовича
 на тему

«Екологічна трансформація енергетичного ринку ЄС в умовах глобальних викликів»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії
 у галузі знань 29 - Міжнародні відносини за спеціальністю 292 - Міжнародні економічні відносини щодо її рекомендації до захисту.

СЛУХАЛИ:

Доповідь здобувача кафедри міжнародних економічних відносин Харковського Богдана Васильовича про результати проведеного дослідження. Здобувач обґрунтував актуальність теми дисертаційної роботи, визначив її мету та завдання, ознайомив присутніх зі структурою та основними положеннями дисертації, представив результати теоретичного та емпіричного аналізу, розкрив наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів.

Доповідачеві за змістом дисертації було поставлено 9 запитань, на які отримано вичерпні відповіді, зокрема:

1. Чому для дослідження екологічної трансформації енергетичного ринку було обрано саме поєднання теорій екологічної модернізації, енергетичного переходу та концепції сталого розвитку?
2. Які саме чинники, згідно з результатами дослідження, найбільше впливають на екологічну трансформацію енергетичного ринку ЄС у сучасних умовах: кліматичні, геополітичні, технологічні чи інституційні?

3. Яка практична цінність проведеної кластеризації країн ЄС та України за структурою генерації електроенергії? Як ці результати можуть бути використані при формуванні енергетичної політики України?
4. У чому полягає специфіка позиціонування України як атомно-збалансованої енергетичної системи, і які переваги та ризики це створює в контексті переходу до низьковуглецевої моделі розвитку?
5. Чому саме Smart Grid-технології визначені як один із ключових інструментів екологічної трансформації енергетичного сектору України?
6. Яким чином російсько-українська війна вплинула на трансформацію енергетичної політики Європейського Союзу та на зміну співвідношення між кліматичними і безпековими пріоритетами?
7. У чому полягає практична придатність розробленої євроінтеграційної моделі українського енергетичного ринку для органів державної влади, місцевого самоврядування та учасників енергетичного ринку?
8. Які основні етапи та інструменти містить запропонована дорожня карта інтеграції енергетичного сектору України до європейського енергетичного простору, і які з них є першочерговими в умовах воєнного та післявоєнного періодів?
9. У чому полягає відмінність між розробленою Вами євроінтеграційною моделлю та вже наявними стратегічними документами у сфері енергетики?

Рецензент, заступник директора навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури, д. е. н. Борисяк Олена Володимирівна відзначила, що актуальність теми дисертаційної роботи зумовлена сучасними тенденціями розвитку енергетичного ринку Європейського Союзу, який функціонує в умовах кліматичних, геополітичних та економічних викликів. Рецензент підкреслила, що в ЄС засади сталого розвитку реалізуються через комплекс взаємопов'язаних політик, спрямованих на декарбонізацію, цифровізацію, циркулярне використання ресурсів, підвищення енергоефективності та зміцнення енергетичної безпеки. Для України дана проблематика набуває особливого значення в умовах воєнних руйнувань енергетичної інфраструктури, необхідності післявоєнного відновлення та інтеграції до європейського енергетичного простору.

Борисяк О. В. наголосила, що дисертаційна робота має належний рівень обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, оскільки ґрунтується на сучасних положеннях теорії екологічної модернізації, справедливого переходу, сталого розвитку, геополітики, «зеленого» енергетичного переходу, циркулярної економіки та цифрової трансформації. Позитивно оцінено логічну структуру дослідження, в межах якої послідовно розкрито теоретико-методичні засади екологічної трансформації енергетичного ринку ЄС, визначено її ключові детермінанти та сформовано концептуально-практичні рекомендації щодо інтеграції енергетичної сфери України у європейський енергетичний простір на екологічних засадах.

Рецензент відзначила, що суттєвими результатами дисертації є виокремлення компонентів екологічної трансформації енергетичного ринку, зокрема економічного, технологічного, регуляторного, геополітичного та соціального; формування принципів трансформації, серед яких системність, динамічність, інноваційність, глобальна і регіональна орієнтація та комплексність; проведення кластерного аналізу структури виробництва електроенергії в країнах ЄС та Україні; побудова MLP-моделі екологічної трансформації українського та європейського енергетичного ринку у розрізі глобальних викликів; формування інституційної архітектури механізму екологічної трансформації енергетичного ринку ЄС; розробка євроінтеграційної моделі українського енергетичного ринку та дорожньої карти інтеграції елементів Smart Grid в енергомережу України. Окремо позитивно оцінено висновок автора про належність України до атомно-збалансованого кластеру, що визначає специфіку її енергетичної трансформації.

Борисяк О. В. підкреслила, що у роботі вперше запропоновано теоретико-методичний підхід до екологічної трансформації енергетичного ринку ЄС в умовах глобальних викликів шляхом інтеграції положень теорій і концепцій екологічної модернізації, «зеленого» енергетичного переходу, економічних інновацій, а також формування багаторівневої MLP-моделі взаємодії ключових факторів трансформації та кластеризації енергетичних систем країн ЄС та України за структурою генерації електроенергії. Також рецензент позитивно оцінила удосконалення методичного підходу до оцінки ефективності екологічної трансформації енергетичного сектору на основі поєднання кореляційного, регресійного та структурного аналізу, а також розвиток концептуально-практичних положень щодо адаптації енергетичного сектору України до механізмів вуглецевого регулювання ЄС та формування дорожньої карти інтеграції до європейського енергетичного простору.

Водночас рецензент звернула увагу на окремі дискусійні положення роботи. Зокрема, на її думку, доцільно було б ширше розглянути розвиток енергетичного ринку ЄС крізь призму інших європейських політик і програм, пов'язаних не лише зі зміною клімату, а й зі збереженням біорізноманіття та навколишнього середовища загалом; більш повно врахувати нормативно-правові документи України з питань екологічної та енергетичної безпеки; конкретизувати алгоритм формування показників у запропонованому методичному підході до оцінки ефективності екологічної трансформації; а також ширше пояснити обраний підхід до кластеризації енергетичних систем у контексті глобальних викликів. Разом із тим Борисяк О. В. наголосила, що наведені зауваження мають уточнюючий характер і не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

У підсумку рецензент зазначила, що дисертаційна робота Харківського Богдана Васильовича є самостійним, завершеним і змістовним науковим дослідженням, яке має теоретичну і практичну значущість, відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії та може бути рекомендована до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини.

Рецензент, заступник директора навчально-наукового інституту міжнародних відносин ім. Б.Д. Гаврилишина Західноукраїнського національного університету, к. е. н., доцент Живко Максим Андрійович відзначив, що представлена дисертаційна робота присвячена одній із найбільш складних і водночас концептуально визначальних проблем сучасної світової економіки – екологічній трансформації енергетичних ринків у контексті глобальних викликів, серед яких ключовими виступають кліматичні зміни, геополітична нестабільність та структурні зрушення у міжнародній енергетичній архітектурі. Рецензент підкреслив, що вже на рівні постановки проблеми автор демонструє розуміння енергетичного ринку не як суто галузевого сегмента економіки, а як багаторівневого простору, у якому перетинаються інтереси держав, наднаціональних інституцій, транснаціонального бізнесу та глобальних регуляторних механізмів.

Живко М. А. наголосив, що однією з безперечних сильних сторін дисертації є її глибока актуальність, яка не носить декларативного характеру, а органічно вбудована у сучасний геоекономічний контекст. Автор, на думку рецензента, переконливо показує екологічну трансформацію енергетичного ринку не лише як інструмент досягнення кліматичної нейтральності, а як фактор структурної перебудови економіки, зміцнення енергетичної безпеки та геополітичної автономії Європейського Союзу. Окремо позитивно оцінено те, що у дослідженні сучасні ініціативи ЄС, зокрема European Green Deal, Fit for 55, REPowerEU, CBAM та EU ETS, розглядаються не ізольовано, а як елементи єдиної системи регулювання і трансформації енергетичного ринку, що формує цілісне уявлення про інституційну архітектуру екологічної трансформації.

Рецензент також відзначив методологічну насиченість дисертації. На його думку, використання кластерного та SWOT-аналізу у поєднанні зі структурно-візуальним моделюванням створює багатовимірну аналітичну рамку для дослідження екологічної трансформації енергетичного ринку. Схвально оцінено спробу автора застосувати багаторівневу MLP-модель, що дозволяє відобразити взаємодію політичних, технологічних, економічних і поведінкових факторів трансформації. Живко М. А. підкреслив і вагомість емпіричної складової дослідження, яка базується на використанні даних Eurostat, IEA, European Commission та інших міжнародних джерел. Особливо позитивно оцінено отримані результати щодо встановлення високого рівня кореляції між розвитком відновлюваної енергетики, скороченням використання викопного палива та зниженням викидів CO₂, а також проведену кластеризацію країн ЄС та України за структурою генерації.

Окремо Живко М. А. підкреслив практичну значущість роботи. На його думку, запропонована євроінтеграційна модель розвитку енергетичного ринку України та розроблена дорожня карта інтеграції до європейського енергетичного простору мають потенціал для використання на рівні державної політики. Рецензент відзначив, що автор не обмежується теоретичними узагальненнями, а пропонує конкретні інструменти трансформації, серед яких фінансові механізми, технологічні рішення, інституційні реформи та регуляторна гармонізація, що підвищує прикладну цінність дисертаційної роботи.

Водночас рецензент звернув увагу на окремі концептуальні обмеження роботи. Зокрема, на його думку, дослідження значною мірою зосереджене на інституційно-політичному аналізі процесів трансформації, що інколи призводить до переважання описового підходу над аналітичним. Живко М. А. зазначив, що в окремих фрагментах дисертації бракує глибшого теоретичного осмислення досліджуваних процесів у межах класичних і сучасних теорій міжнародних економічних відносин, а також недостатньо чітко простежується зв'язок між екологічною трансформацією енергетичного ринку та такими фундаментальними категоріями МЄВ, як глобальні ланцюги доданої вартості, міжнародна спеціалізація, енергетична залежність і геоекономічна конкуренція.

Крім того, рецензент відзначив, що економетрична складова дослідження могла б бути посилена шляхом побудови повноцінної економетричної моделі, яка дала б змогу не лише фіксувати статистичні зв'язки між показниками, а й оцінювати причинно-наслідкові залежності. Також, на думку Живко М. А., наукова новизна роботи потребує більшої конкретизації через кількісні результати або порівняльний аналіз із наявними підходами, а глобальний порівняльний контекст доцільно було б розширити шляхом включення до аналізу інших центрів енергетичної трансформації, зокрема США чи Китаю. Разом із тим рецензент наголосив, що зазначені зауваження не мають критичного характеру, а окреслюють напрями подальшого розвитку дослідження.

Узагальнюючи, Живко М. А. зазначив, що дисертаційна робота є цілісним, логічно структурованим і методологічно обґрунтованим дослідженням, яке поєднує теоретичний аналіз, емпіричні результати та практичні рекомендації. Рецензент підкреслив, що автор демонструє високий рівень володіння сучасним науковим інструментарієм, розуміння глобальних економічних процесів та здатність формувати прикладні рішення у сфері енергетичної політики.

З огляду на викладене, Живко М. А. дійшов висновку, що дисертаційна робота відповідає вимогам, установленим до наукових досліджень на здобуття ступеня доктора філософії та може бути рекомендована до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини.

Науковий керівник, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, д. е. н., професор Зварич Р. Є. зазначив, що актуальність теми дослідження зумовлена глибокими трансформаційними процесами в енергетичному секторі Європейського Союзу XXI століття, коли традиційна модель функціонування енергетичного ринку поступово змінюється під впливом кліматичних, геополітичних, економічних і технологічних викликів. Зварич Р. Є. підкреслив, що в умовах реалізації Європейського зеленого курсу, посилення вимог до кліматичної нейтральності, волатильності енергетичних ринків і загострення безпекових ризиків екологічна трансформація енергетичного ринку стає одним із ключових напрямів сучасної міжнародної економічної політики, оскільки дозволяє поєднати декарбонізацію, модернізацію інфраструктури, цифровізацію та забезпечення енергетичної стійкості.

Зварич Р. Є. додав, що для України дана проблематика набуває особливого значення через повномасштабну російську агресію, яка призвела до масштабних

руйнувань енергетичної інфраструктури, загострення проблем енергетичної безпеки та необхідності швидкого післявоєнного відновлення в умовах обмежених ресурсів і високих зовнішніх ризиків. Інтеграція до європейського енергетичного простору, синхронізація з ENTSO-E, адаптація до механізмів вуглецевого регулювання ЄС, розвиток відновлюваної енергетики та впровадження Smart Grid-технологій, на думку наукового керівника, є не лише елементами технічної модернізації, а й стратегічними напрямками зміцнення економічної стійкості України та її євроінтеграційного поступу.

Науковий керівник наголосив, що дослідження актуальне також тому, що поєднує необхідність екологічної модернізації енергетичного сектору з обов'язковим урахуванням геополітичних викликів, безпекових загроз та вимог європейської інтеграції, що є неодмінною умовою повоєнного розвитку України та залучення фінансової й технологічної підтримки з боку Європейського Союзу. Таким чином, екологічна трансформація енергетичного ринку постає не лише як теоретична конструкція, а і як стратегічний інструмент забезпечення енергетичної безпеки, конкурентоспроможності та сталого розвитку.

З огляду на вищесказане, наукове дослідження Харковського Богдана Васильовича є актуальним. Дисертація має теоретичне і практичне значення, логічну структуру, результати дослідження отримані на основі використання сучасних методів дослідження, опрацювання великої бази наукових джерел, міжнародних аналітичних матеріалів та статистичних даних. У дисертаційній роботі представлено нове вирішення важливого наукового завдання, що полягає у розвитку теоретико-методологічних положень та обґрунтуванні практичних підходів до екологічної трансформації енергетичного ринку Європейського Союзу в умовах глобальних викликів; при цьому вперше розроблено євроінтеграційну модель розвитку енергетичного ринку України, яка базується на стратегічній синхронізації національної енергетичної політики з ключовими інструментами Європейського Союзу та враховує специфіку функціонування енергосистеми в умовах воєнної трансформації.

Зварич Р. Є. зазначив, що здобувач уперше розробив євроінтеграційну модель розвитку енергетичного ринку України, яка враховує ключові напрями трансформації енергетичної політики ЄС, а також обґрунтував дорожню карту інтеграції енергетичного сектору України до європейського енергетичного простору. Автором обґрунтовано механізм екологічної трансформації енергетичного ринку ЄС, структурований за політичним, економічним, технологічним і соціально-екологічним вимірами, а також запропоновано систему практичних рекомендацій щодо адаптації українського енергетичного сектору до механізмів вуглецевого регулювання ЄС, розвитку відновлюваної та водневої енергетики, модернізації інфраструктури та впровадження Smart Grid-технологій.

Науковий керівник акцентував увагу, що у дисертаційній роботі удосконалено теоретико-методологічний підхід до дослідження екологічної трансформації енергетичного ринку на основі інтеграції положень теорій екологічної модернізації, енергетичного переходу та концепції справедливого переходу, що дозволило сформулювати багаторівневу MLP-модель взаємодії

ключових факторів трансформації. Зварич Р. Є. наголосив, що у роботі удосконалено науково-методичний підхід до кластеризації енергетичних систем країн ЄС та України за структурою генерації електроенергії, що дозволило виокремити чотири типи енергетичних систем і визначити позицію України як атомно-збалансованої системи з потенціалом переходу до низьковуглецевої моделі розвитку. Також у дисертації удосконалено підхід до оцінки ефективності екологічної трансформації енергетичного сектору на основі комбінування кореляційного, регресійного та структурного аналізу, що забезпечило кількісне підтвердження взаємозв'язку між розвитком відновлюваних джерел енергії, скороченням використання викопного палива та зниженням викидів CO₂.

Зварич Р. Є. акцентував увагу, що у роботі Харковського Б. В. набули подальшого розвитку наукові положення щодо ролі Smart Grid-технологій у забезпеченні гнучкості, стійкості та адаптивності енергосистеми України, а також щодо впливу геополітичних чинників, насамперед російсько-української війни, на трансформацію енергетичної політики Європейського Союзу. Автором розвинуто практичні рекомендації щодо адаптації енергетичного сектору України до механізмів вуглецевого регулювання ЄС та формування дорожньої карти інтеграції до європейського енергетичного простору, що дозволяє розглядати екологічний перехід не лише як кліматичний, а і як безпековий та економічний пріоритет.

Достовірність результатів дослідження та об'єктивність наукових положень Харковського Богдана Васильовича підтверджена: широким використанням емпіричних даних і сучасного аналітичного інструментарію; застосуванням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження; апробацією результатів дисертаційної роботи на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях; впровадженням окремих положень дослідження у практичну діяльність органів місцевого самоврядування та інших установ.

Варто також зауважити, що дисертаційна робота виконана у відповідності до плану науково-дослідної роботи кафедри міжнародних економічних відносин Західноукраїнського національного університету.

Кваліфікаційна робота Харковського Богдана Васильовича «Екологічна трансформація енергетичного ринку ЄС в умовах глобальних викликів», представлена на здобуття ступеня доктора філософії, є завершеним самостійним дослідженням, містить нові теоретико-прикладні результати у сфері міжнародних економічних відносин.

За фактичним змістом і формальними ознаками кваліфікаційна робота Харковського Богдана Васильовича відповідає встановленим вимогам до дисертацій для здобуття ступеня доктора філософії та може бути рекомендована до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини.

В обговоренні дисертаційної роботи взяли також участь: директор навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури, д. е. н., професор Брич В. Я., професор кафедри міжнародних економічних відносин, д. е. н., професор Сохацька О. М.; к. е. н., доцент

Дем'янюк О. Б.; к. е. н., доцент Гомотюк В. О.; доцент Братко О. С.; к. е. н., доцент Бучинська Т. В.

У своїх виступах члени фахового семінару зазначили, що дисертаційна робота здобувача Харківського Богдана Васильовича виконана на актуальну тему, яка стосується процесів екологічної трансформації енергетичного ринку Європейського Союзу в умовах глобальних викликів. Учасники обговорення відзначили значну теоретичну і практичну цінність одержаних результатів дослідження для розвитку наукових підходів до аналізу сучасної енергетичної політики ЄС, а також для формування практичних рекомендацій щодо післявоєнного відновлення та інтеграції енергетичного сектору України до європейського енергетичного простору. Представлена робота відзначається належним рівнем наукової новизни, при цьому всі положення, представлені автором, розроблені самостійно, є обґрунтованими та підтвердженими емпіричними даними.

Члени семінару підкреслили, що здобувач уперше запропонував євроінтеграційну модель розвитку енергетичного ринку України, побудовану на стратегічній синхронізації національної енергетичної політики з ключовими інструментами Європейського Союзу, а також розробив механізм екологічної трансформації енергетичного ринку ЄС і дорожню карту інтеграції енергетичного сектору України до європейського енергетичного простору. Особливістю роботи є поєднання теоретичного аналізу з використанням кількісних методів дослідження, зокрема кореляційного, регресійного, кластерного та SWOT-аналізу, що дозволило поглибити наукове розуміння процесів екологічної трансформації та обґрунтувати практичні напрями адаптації українського енергетичного сектору до сучасних вимог ЄС.

Наукові досягнення здобувача були апробовані на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, результати дослідження опубліковані в 11 наукових працях, зокрема 2 статті були опубліковані у наукових виданнях, що входять у наукометричні бази даних Scopus і Web of Science, 3 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному періодичному виданні, що має ISSN, 5 – у інших виданнях апробаційного характеру. Представлена дисертаційна робота здобувача Харківського Богдана Васильовича відзначається належним рівнем наукової підготовки.

За результатами відкритого і всебічного обговорення кваліфікаційної роботи Харківського Богдана Васильовича ухвалено висновок такого змісту:

На підставі результатів обговорення присутні на засіданні

ПОСТАНОВИЛИ:

Прийняти висновок щодо дисертаційної роботи Харківського Богдана Васильовича на тему «Екологічна трансформація енергетичного ринку ЄС в умовах глобальних викликів» як такої, що відповідає вимогам, які заявлені до дисертації, та пропонувати вченій раді університету затвердити висновок фахового семінару.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету

У XXI столітті енергетичний ринок Європейського Союзу зазнає суттєвих змін під впливом кліматичних, геополітичних, економічних і технологічних викликів. Посилення вимог до досягнення кліматичної нейтральності, зростання ролі відновлюваних джерел енергії, необхідність диверсифікації енергопостачання, модернізації інфраструктури та цифровізації енергетичних систем зумовлюють потребу в оновленні підходів до формування енергетичної політики, ринкового регулювання та стратегій розвитку енергетичного сектору. У цих умовах екологічна трансформація енергетичного ринку ЄС постає як один із ключових напрямів сучасної міжнародної економічної політики, що поєднує екологічні, економічні, технологічні та безпекові виміри.

У післявоєнний період для України екологічна трансформація енергетичного сектору набуває особливої актуальності як один із визначальних механізмів відновлення, модернізації та інтеграції до європейського енергетичного простору. Просторово-інфраструктурна та інституційна перебудова енергетичної системи, розвиток відновлюваної і водневої енергетики, впровадження Smart Grid-технологій, а також адаптація до механізмів вуглецевого регулювання ЄС створюють передумови для зміцнення енергетичної безпеки, підвищення енергоефективності та зниження вуглецевої інтенсивності економіки. З огляду на це обрана тема є своєчасною та стратегічно важливою для відновлення та подальшого розвитку України.

Дисертаційна робота є складовою наукових досліджень Західноукраїнського національного університету, зокрема науково-дослідної роботи кафедри міжнародних економічних відносин, у межах якої досліджуються сучасні тенденції розвитку міжнародних економічних відносин, євроінтеграційні процеси, глобальні виклики та напрями післявоєнного відновлення України.

Практичне значення одержаних результатів дисертаційної роботи полягає в можливості їх безпосереднього використання при формуванні державної політики у сфері енергетики, підготовці стратегічних документів щодо інтеграції України до єдиного енергетичного ринку ЄС, підвищенні енергоефективності, розвитку відновлюваної енергетики, скороченні викидів CO₂ та зміцненні енергетичної безпеки. Отримані результати можуть бути використані органами державної влади, регіонального та місцевого управління, а також у межах спільних проєктів із Європейським Союзом.

Окремі положення дисертаційного дослідження використовувались у діяльності: Західноукраїнського національного університету (довідка № 126-31/790 від 07.04.2026 року) при викладанні дисциплін «Міжнародні економічні відносини» та «Міжнародне співробітництво» щодо використання результатів аналізу динаміки імпорту та експорту електроенергії, впливу регуляторних механізмів ЄС (СВАМ та EU ETS) на зовнішньоекономічні умови

функціонування енергетичного сектору ЄС та України, а також положень щодо синхронізації енергосистеми України з ENTSO-E та євроінтеграційної моделі українського енергетичного ринку; Управління стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради (довідка № 81/2 від 21.11.2025р.) щодо розробки рекомендацій з оптимізації енергетичної політики регіону, підвищення частки відновлюваних джерел енергії та формування пропозицій із залучення фінансування в межах європейських екологічних та енергетичних ініціатив; Управління житлово-комунального господарства, благоустрою та екології Тернопільської міської ради (довідка № 78/15 від 28.11.2025р.) щодо використання механізму екологічної трансформації енергетичного ринку та дорожньої карти впровадження Smart Grid у процесі планування модернізації систем теплопостачання, розвитку відновлюваної генерації, упровадження інтелектуальних систем енергоменеджменту й управління ресурсами міста; Тернопільської торгово-промислової палати (довідка № 110/01-10 від 27.11.2025р.) щодо підготовки рекомендацій з участі регіонального бізнесу в європейських програмах сталого розвитку та ініціативах з декарбонізації промисловості, а також формування бізнес-стратегій підприємств, орієнтованих на участь у ринку «зеленої» енергетики та проектах з енергоефективності.

Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради Західноукраїнського національного університету (протокол № 3 від 09.11.2022р.).

Мета, завдання та методи дослідження. Об'єкт та предмет дослідження

Мета дослідження полягає у системній оцінці процесів екологічної трансформації енергетичного ринку Європейського Союзу в умовах глобальних викликів та розробці концептуальних і практичних рекомендацій щодо інтеграції України до єдиного енергетичного простору ЄС.

Для досягнення поставленої мети у дисертації потрібно вирішити такі основні завдання:

- систематизувати наукові підходи та теоретичні концепції екологічної трансформації енергетичного ринку;
- обґрунтувати теоретико-методологічну основу дослідження екологічної трансформації енергетичного ринку;
- проаналізувати вплив кліматичних, геополітичних та економічних чинників на формування енергетичної політики ЄС;
- визначити ключові закономірності екологічної трансформації енергетичних систем країн ЄС та місце України в їх структурі;
- проаналізувати сучасний стан енергосистеми України в контексті синхронізації з ENTSO-E та зміцнення енергетичної безпеки;
- конкретизувати роль європейських проєктів та ініціатив у сфері декарбонізації енергетичного ринку ЄС;
- сформувати механізм екологічної трансформації енергетичного ринку ЄС;
- розробити євроінтеграційну модель енергетичного ринку України;
- запропонувати дорожню карту інтеграції енергетичного сектору України до європейського енергетичного простору;

Об'єктом дослідження є сучасний енергетичний ринок країн Європейського Союзу, який зазнає трансформації під впливом глобальних викликів, зокрема кліматичних змін, геополітичної нестабільності та зовнішньоекономічних впливів.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні, аналітичні та прикладні аспекти екологічної трансформації енергетичного ринку Європейського Союзу, а також механізми та інструменти інтеграції України до європейського енергетичного простору.

Наукова новизна одержаних результатів. У дисертаційній роботі представлено нове вирішення важливого наукового завдання, що полягає у комплексному розвитку теоретико-методологічних основ і практичних інструментів аналізу екологічної трансформації єдиного енергетичного ринку Європейського Союзу як багаторівневого політико-економічного процесу, що відбувається під впливом взаємопов'язаних глобальних викликів кліматичного, геополітичного, технологічного та економічного характеру; на основі системного поєднання теорій екологічної модернізації, справедливого переходу, сталого розвитку та багаторівневого перспективного підходу (MLP-модель) автором розроблено й апробовано низку інноваційних концептуальних конструкцій та методичних інструментів, які дозволили не лише пояснити закономірності декарбонізації та цифровізації енергетичних систем ЄС, але й науково обґрунтувати стратегічні напрями поглиблення інтеграції енергетичного сектору України до європейського енергетичного простору з урахуванням специфіки воєнної трансформації та завдань післявоєнного відновлення, що суттєво розширює існуючі наукові уявлення про взаємодію кліматичних, геополітичних і технологічних факторів структурної перебудови енергетичних ринків, пропонуючи цілісну систему теоретичних положень, емпіричних моделей і прикладних рекомендацій, які мають високий потенціал для використання в державній політиці, регуляторній діяльності та міжнародній співпраці.

Наукові результати, що характеризують новизну проведеного дослідження, полягають у такому:

- вперше розроблено євроінтеграційну модель українського енергетичного ринку як цілісну багатовекторну конструкцію, що базується на стратегічній синхронізації національної енергетичної політики з ключовими регуляторними, фінансовими та інституційними інструментами Європейського Союзу, побудовану шляхом інтеграції результатів емпіричного аналізу (кореляційний, регресійний, кластерний та SWOT-аналізи), структурно-візуального моделювання, систематизації даних та авторських розрахунків, яка враховує специфіку функціонування енергосистеми України в умовах воєнних руйнувань інфраструктури, синхронізації з ENTSO-E та необхідності одночасного забезпечення енергетичної безпеки, декарбонізації та справедливого переходу, з метою формування науково обґрунтованого інструменту державної політики, що дозволяє визначити оптимальні вектори (міжнародне партнерство та фінансова кооперація, інноваційно-технологічний розвиток, інституційна спроможність і управління), конкретні механізми реалізації (фінансування зеленої

трансформації, розвиток Smart Grid і водневої енергетики, гармонізація регуляторної бази) та дорожню карту поетапної інтеграції, забезпечуючи стійкість національної енергосистеми в умовах війни та післявоєнного відновлення;

- удосконалено теоретико-методологічний підхід до вивчення екологічної трансформації енергетичного ринку шляхом інтеграції положень теорій екологічної модернізації, справедливого переходу та сталого розвитку в межах удосконаленої багаторівневої MLP-моделі, здійснений через її доповнення додатковими соціально-поведінковими та геополітичними вимірами, що дозволило комплексно врахувати взаємодію політичних, економічних, технологічних і соціально-поведінкових факторів трансформації на мікро-, мезо- та макрорівнях і сформувати цілісну теоретичну рамку, яка дає змогу системно аналізувати не лише технологічні нішові інновації, але й інституційні та регуляторні зміни під впливом глобальних викликів, з метою подолання фрагментарності попередніх досліджень і створення універсального методологічного інструменту, придатного для порівняльного аналізу енергетичних систем ЄС та країн-партнерів, зокрема України;

- удосконалено науково-методичний інструментарій кластеризації енергетичних систем країн ЄС та України за структурою генерації електроенергії, що поєднує три ключові компоненти (відновлювані джерела енергії, атомна енергетика та викопне паливо) і базується на методах кластерного аналізу (k-means) із застосуванням даних, який дозволив чітко виокремити чотири типи енергетичних систем (високо-ВДЕ-орієнтований, перехідний, викопнопаливно-домінантний та атомно-збалансований), науково обґрунтувати місце України як атомно-збалансованої системи з високим потенціалом переходу до низьковуглецевої моделі та сформувати рекомендації щодо стратегічного позиціонування країни в європейському енергетичному просторі, з метою підвищення точності типологізації та обґрунтування диференційованої політики інтеграції для країн з різними енергетичними структурами;

- удосконалено науково-методичний підхід до конструювання механізму екологічної трансформації енергетичного ринку ЄС через інтеграцію чотирьох взаємопов'язаних вимірів (політичного, економічного, технологічного та соціально-екологічного) у єдину функціональну систему, реалізований шляхом структурно-функціонального моделювання з використанням результатів SWOT-аналізу, емпіричних даних про реалізацію стратегічних ініціатив ЄС та авторських візуальних схем, що дозволило відобразити взаємодію інституцій, стратегічних програм, регуляторних і фінансових інструментів як динамічної, саморегульованої системи, з метою створення практичного аналітичного інструменту, який може бути застосований для моніторингу та прогнозування ефективності екологічної політики як на рівні ЄС, так і в контексті інтеграції країн-партнерів;

- набули подальшого розвитку наукове обґрунтування впливу кліматичних змін на трансформацію енергетичної політики ЄС шляхом конкретизації статистичного взаємозв'язку між зростанням глобальної температурної аномалії, динамікою викидів CO₂ та посиленням декарбонізаційних пріоритетів, зокрема

через пакети Fit for 55 та REPowerEU, здійснене за допомогою кореляційного та регресійного аналізів ($r = 0,955$), що дозволило кількісно підтвердити причинно-наслідкові зв'язки та сформулювати прогностичну модель впливу кліматичних ризиків на енергетичну безпеку, з метою надання емпірично підтвердженої бази для обґрунтування пріоритетів політики декарбонізації та адаптації;

- набули подальшого розвитку результати емпіричного аналізу реалізації європейських ініціатив у сфері декарбонізації та їхнього впливу на структурну перебудову енергетичного ринку ЄС, розширення використання відновлюваних джерел енергії, скорочення вугільної генерації та підвищення регіональної енергетичної безпеки, проведений на основі комплексного використання статистичних даних із застосуванням порівняльного та динамічного методів, завдяки чому отримано кількісні оцінки ефективності окремих інструментів (EU ETS, CBAM) та їхнього синергетичного ефекту, з метою науково-практичного підтвердження дієвості європейської моделі екологічної трансформації та формулювання рекомендацій щодо її адаптації в умовах геополітичної нестабільності;

- набули подальшого розвитку комплексна оцінка поточного стану енергетичної системи України в умовах геополітичних викликів, що дозволило обґрунтувати стратегічне значення синхронізації з ENTSO-E, визначити динаміку імпорту та експорту електроенергії, а також роль відновлюваних джерел енергії та технологій Smart Grid у зміцненні енергетичної безпеки та стійкості національної енергосистеми в умовах війни та післявоєнного відновлення, здійснена на основі авторського аналізу даних та результатів SWOT-аналізу, з метою формування науково обґрунтованих рекомендацій щодо пріоритетів післявоєнної модернізації та євроінтеграції енергетичного сектору України.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі, забезпечуються комплексним застосуванням сучасних теоретико-методологічних підходів, використанням системи якісних і кількісних методів дослідження, а також належною емпіричною базою. Аналітичні результати отримано на основі офіційних статистичних і аналітичних даних Eurostat, IEA, European Commission, Our World in Data, а також результатів авторських розрахунків, виконаних із застосуванням кореляційного, регресійного, кластерного, SWOT-аналізу, методів структурного та візуального моделювання.

Достовірність висновків підтверджується узгодженістю теоретичних положень із результатами емпіричного дослідження, логічною послідовністю викладу матеріалу, репрезентативністю використаної інформаційної бази та коректністю застосованого методичного інструментарію. Запропоновані у дисертації моделі, підходи та рекомендації базуються на виявлених закономірностях екологічної трансформації енергетичного ринку Європейського Союзу, а також на результатах оцінювання сучасного стану і

перспектив інтеграції енергетичного сектору України до європейського енергетичного простору.

Наукові положення дисертації є достатньо аргументованими, оскільки спираються на поєднання теоретичного узагальнення, порівняльного аналізу, системного підходу та кількісних методів, що дозволило забезпечити всебічне дослідження процесів екологічної трансформації енергетичного ринку ЄС в умовах глобальних викликів. Практичні рекомендації розроблено з урахуванням сучасних тенденцій розвитку енергетичної політики ЄС, потреб післявоєнного відновлення України та необхідності її адаптації до європейських регуляторних, технологічних та інституційних вимог.

Такий комплексний підхід забезпечує наукову валідність одержаних результатів та їхню прикладну значущість для формування стратегій екологічної трансформації енергетичного сектору України в умовах європейської інтеграції

Практичне значення роботи

Практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає в їхній придатності для застосування під час формування державної політики у сфері енергетики, розробки стратегічних документів щодо інтеграції України до єдиного енергетичного ринку ЄС, підвищення енергоефективності, розвитку відновлюваної енергетики, скорочення викидів CO₂ та зміцнення енергетичної безпеки. Отримані результати можуть бути використані Міністерством енергетики України, НКРЕКП, Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України, операторами систем розподілу, органами місцевого самоврядування та іншими учасниками формування і реалізації енергетичної політики для вдосконалення механізмів екологічної трансформації енергетичного сектору України в умовах воєнного та післявоєнного періодів, а також для адаптації національного енергетичного ринку до регуляторних, технологічних та інституційних вимог Європейського Союзу.

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора

Отримані основні результати дослідження були представлені в 11 наукових публікаціях, які включають самостійно опубліковані роботи та праці у співавторстві, зокрема 2 статті опубліковано у наукових виданнях, що індексуються в наукометричних базах Scopus і Web of Science; 3 статті – у наукових фахових виданнях України; 1 статтю – у зарубіжному періодичному виданні, що має ISSN; 5 публікацій – у виданнях апробаційного характеру.

Основні положення та результати дисертації Харківського Богдана Васильовича відображено в таких публікаціях:

У наукових фахових виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз Scopus

1. Харківський Б. В., Зварич Р. Є. SMART-інтеграція українського енергетичного ринку: виклики та перспективи. Журнал європейської економіки, Том 24, №2, 2025. URL: <https://doi.org/10.35774/jee2025.02.246> (загальна

кількість друк. арк. 1.21, авторська кількість друк. арк. 0.60; автором обґрунтовано значення Smart-технологій та цифровізації у процесі інтеграції українського енергетичного ринку до європейського простору).

2. Зварич Р. Є., Ван Й., Длугопольська Т. І., Харковський Б. В., Булавинець О. В. Парето-покращення глобального інклюзивного зростання: модель “Один пояс, один шлях”. Науковий вісник НГУ, №5, 2025. URL: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2025-5/208>. (загальна кількість друк. арк. 1.37, авторська кількість друк. арк. 0.27; автором досліджено окремі аспекти глобальних трансформаційних процесів, що формують сучасне міжнародне економічне середовище).

Статті у наукових виданнях,

включених до переліку наукових фахових видань України

3. Харковський Б. В., Зварич Р. Є. Вплив зовнішньоекономічної діяльності України на енергетичний ринок ЄС. Світ фінансів, №4 (77), 2023. URL: <https://doi.org/10.35774/sf2023.04.109>. (загальна кількість друк. арк. 0.84, авторська кількість друк. арк. 0.42; автором проаналізовано вплив зовнішньоекономічної діяльності України на функціонування енергетичного ринку ЄС);

4. Харковський Б. В., Зварич Р. Є. Європейський зелений курс як основа екологічної трансформації енергетичного ринку ЄС. Вісник економіки, №1, 2025. URL: <https://doi.org/10.35774/visnyk2025.01.185>. (загальна кількість друк. арк. 0.93, авторська кількість друк. арк. 0.46; автором досліджено роль Європейського зеленого курсу у формуванні сучасної моделі екологічної трансформації енергетичного ринку ЄС);

5. Харковський Б. В., Зварич Р. Є. Глобальна нестабільність та кліматичні зміни як драйвери енергетичної політики ЄС. Економіка та суспільство, №74, 2025. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-99>. (загальна кількість друк. арк. 0.84, авторська кількість друк. арк. 0.42; автором досліджено вплив глобальної нестабільності та кліматичних змін на формування сучасної енергетичної політики Європейського Союзу).

В інших зарубіжних виданнях

6. Zvarych Roman; Rivilis Igor; Kharkovskyi Bohdan; Masna Olha; Shevchuk Yurii. Waste management in the concept of green reconstruction of economy. Agora International Journal of Economical Sciences, №1 (18), 2024. ISSN 2067-3310. URL: <https://doi.org/10.15837/aijes.v18i1.6728>. (загальна кількість друк. арк. 0.72, авторська кількість друк. арк. 0.14; автором опрацьовано питання, пов'язані з зеленою реконструкцією економіки, екологічною модернізацією та трансформацією підходів до сталого розвитку);

У інших виданнях апробаційного характеру

7. Харковський Б.В. Екологічна трансформація енергетичного ринку ЄС в умовах глобальних викликів Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід: матеріали XVI

Міжнародної наукової конференції молодих учених і студентів. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. С.87-89 (0,1 друк. аркушів). URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/48939>;

8. Харковський Б.В. Європейський зелений курс як стратегія екологічної трансформації енергетичного ринку ЄС Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації : матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. С. 136-138. (0,1 друк. аркушів). URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/items/b465936f-763e-4d34-873e-d8552433a2d5> ;

9. Харковський Б.В. Екологічна трансформація енергетичного ринку ЄС: REPowerEU - як можливість позбутись залежності від російського газу. Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід. Матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів 27-28 березня 2024 р. С. 72-73. ЗУНУ. м. Тернопіль. (0,1 друк. аркушів). URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/items/5dd16a5f-946f-4b6c-91c0-a2e3bbf4c294>;

10. Харковський Б.В., Зварич Р.Є. Роль штучного інтелекту в екологічній трансформації енергосистеми України. XVIII Міжнародна науково-практична конференція молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід». 2025 р. С. 334-335. ЗУНУ. м. Тернопіль. (загальна кількість друк. арк. 0.1, авторська кількість друк. арк. 0.05) URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/items/93b1b8c6-02a2-45d4-bf44-0114948077d5>;

11. Харковський Б.В., Зварич Р.Є. Роль відновлюваної енергетики в екологічній трансформації України. XIX Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід», ЗУНУ. м.Тернопіль. (загальна кількість друк. арк. 0.1, авторська кількість друк. арк. 0.05);

Текст дисертаційної роботи пройшов перевірку на наявність текстових запозичень за допомогою інтернет-сервісу StrikePlagiarism. За результатами перевірки, виявлено відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерело та встановлено, що дисертаційна робота Харковського Богдана Васильовича «Екологічна трансформація енергетичного ринку ЄС в умовах сучасних викликів» відповідає принципам академічної доброчесності.

Апробація матеріалів дисертації

Основні положення та результати дисертаційного дослідження Харковського Богдана Васильовича доповідалися й обговорювалися на міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема на:

XVI Міжнародній науковій конференції молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід», 2023 р., м. Тернопіль;

XX Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації», 2023 р., м. Тернопіль;

XVII Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід», 2024 р., м. Тернопіль;

XVIII Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід», 2025 р., м. Тернопіль;

XIX Міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід», 2026 р., м. Тернопіль.

Оцінка мови та стилю дисертації

Дисертацію написано у науковому стилі діловою українською мовою. Вона характеризується цілісністю, змістовною довершеністю, логічністю розгляду питань, точністю викладення спеціальної термінології, лаконічністю викладу та об'єктивністю подання матеріалів дослідження.

Відповідність дисертації нормативно встановленим вимогам та можливість подання до захисту

За своєю структурою та змістом дисертація Харковського Богдана Васильовича на тему «Екологічна трансформація енергетичного ринку ЄС в умовах глобальних викликів» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії» за спеціальністю 292 - Міжнародні економічні відносини та рекомендується до захисту.

При проведенні відкритого голосування учасники фахового наукового семінару проголосували «за» – 19, «проти» – немає, «утримались» – немає.

У результаті розгляду дисертації Харковського Богдана Васильовича та повноти публікації основних результатів дослідження.

УХВАЛИЛИ:

Пропонувати Вченій раді університету затвердити такий склад разової спеціалізованої вченої ради:

Головою разової спеціалізованої вченої ради призначити: д.е.н., професора Брича Василя Ярославовича, директора навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури Західноукраїнського національного університету.

Рецензенти: д.е.н., Борисяк Олена Володимирівна, заступник директора навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури Західноукраїнського національного університету; к.е.н., доцент Живко Максим Андрійович, заступник директора навчально-наукового Західноукраїнського національного університету.

Опоненти: д.е.н., професор Приятельчук Олена Анатоліївна, професор кафедри Міжнародного бізнесу, заступник директора навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені

Тараса Шевченка; д.е.н., професор Дугінець Ганна Володимирівна, завідувач кафедри світової економіки Державного торговельно-економічного університету.

Рекомендувати новоствореній разовій спеціалізованій вченій раді прийняти дисертаційну роботу до захисту.

Головуюча на засіданні

к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Тетяна БУЧИНСЬКА